

Filosofování - počátek

Filosofovat lze „začít“ odkudkoli (rozumí se ve smyslu podniknutí určitého filosofického pokusu, určité více nebo méně sjednocené série úvah, zaměřených k nějakému tématu či problému). Ale je třeba začít odněkud, tj. nespustit ze „základny“, již je nějaký jiný myslitel. To vůbec neznamená, že nelze nebo že se z nějakých důvodů nemá navazovat na jiné myslitele; jde o to, že takové legitimní (a dokonce naprosto nezbytné) navazování nemůže spočívat v tom, že vyjdeme z myšlení jiného myslitele a své úvahy jakoby nalepíme na to, co jsme u něho našli, s čím jsme se setkali a – přesně – co jsme si nějak „přisvojili“.

Setkáme-li se u druhého myslitele s něčím, co si můžeme (nebo co bychom si měli) osvojit, nemůžeme to prostě „převzít“ a pojmout do svého myšlení (ostatně už proto, že to vlastně nikdy není a nemůže být prostě před námi, že se s tím můžeme setkat jen tak, že to nějak pomyslíme sami, byť vedeni kusem textu nebo vyslechnuté výpovědi). Proto také nejde jen o nějaké zapamatování, nýbrž o pokus porozumět kontextu, v němž teprve text nebo výpověď dostává svůj pravý smysl. Když porozumíme takovému kontextu (a nemusí to být jen kontext doložitelný a kontrolovatelný – obvykle jsme na tom, dokonce tak, že i ten kontext si musíme nějak vymyslet a domyslet), a když díky tomu porozumíme i myšlence, tj. smyslu toho, co si z druhého myslitele můžeme k nějakému cíli „převzít“ (ať už proto, že s tím budeme pozitivně pracovat po svém, anebo naopak proto, že se proti tomu budeme vymezovat a budeme udávat protidůvody), staneme se na konkrétní formulaci textu (nebo výpovědi) do jisté míry nezávislí a budeme schopni to formulovat po svém, tj. jinak. Ostatně teprve tehdy, když budeme schopni nějakou myšlenku formulovat jinak, než jak jsme ji vyslechli nebo přečetli (vyčetli, vyinterpretovali), můžeme si sami být jisti (a mohou si být i druzí jisti), že jsme onu myšlenku vsutku pochopili.

(Písek, 050309-2.)